

Εφηβικά πρότυπα: Πόσο χρειάζεται να μας ανησυχούν;

Συντάχθηκε απο τον/την Άννα Ειρήνη
Τρίτη, 17 Δεκέμβριος 2019 21:52 -

Στο πλαίσιο της δουλειάς μου με οικογένειες, οι γονείς συχνά μου εκφράζουν τον προβληματισμό και την ανησυχία τους για τα πρότυπα της ευρύτερης κουλτούρας που θαυμάζουν οι έφηβοι. Στην πλειοψηφία τους οι έφηβοι θαυμάζουν καλλιτέχνες, παρουσιαστές, μοντέλα και αθλητές, που προβάλλονται από τα μέσα ενημέρωσης. Η ζωή και η δράση αυτών των προσώπων μπορεί να χαρακτηρίζεται από αντισυμβατικούς τρόπους έκφρασης ή/και από επιτεύγματα που οδηγούν σε κοινωνική καταξίωση και αίγλη.

Πριν σας προτείνω τρόπους προσέγγισης του ζητήματος, θα σας προσκαλέσω σε ένα νοερό ταξίδι στην δική σας εφηβεία. Θυμάστε ποια πρόσωπα θαυμάζατε όταν ήσασταν έφηβοι; Τι σήμαινε για εσάς τότε αυτός ο θαυμασμός; Ποιες πλευρές της ζωής τους φανταζόσασταν; Με ποια στοιχεία της ζωής τους είχατε ταυτιστεί; Πώς επηρέαζαν οι ζωές αυτών των ατόμων τα όνειρά σας για το μέλλον; Πώς αισθάνονταν οι γονείς σας για τα πρότυπά σας; Σας είχαν εκφράσει τη γνώμη τους; Αν ναι, με ποιο τρόπο; Τι σήμαινε για εσάς τότε η γνώμη των γονιών σας και πώς σας είχε επηρεάσει; Πώς είχατε αντιδράσει στην προσέγγισή τους;

Πιθανό μέσα από αυτού του είδους την ενδοσκόπηση να θυμηθήκατε ότι τα πρότυπά σας δημιουργούσαν ανησυχίες και στους δικούς σας γονείς. Η διαφωνία των ενηλίκων για τα πρότυπα που θαυμάζουν οι έφηβοι σχετίζεται με την αντισυμβατικότητα στη σκέψη και στη συμπεριφορά τους, με την ανάγκη τους για διαφοροποίηση από τον κόσμο και τα πρότυπα των ενηλίκων, με την επαναστατική ικότητα

που εκφράζει η εφηβεία ως φάση ζωής. Από γενιά σε γενιά η εφηβική κουλτούρα διαφοροποιείται από αυτή των ενηλίκων, δημιουργώντας καινοτομίες και καθιερώνοντας νέες τάσεις και πρότυπα. Με απλά λόγια, μέσα από την αμφισβήτηση του κατεστημένου που εκφράζεται από τον κόσμο των ενηλίκων, διαμορφώνονται νέα ρεύματα και νέες φιλοσοφίες ζωής. Αυτή η αμφισβήτηση κατά κανόνα προβλημάτιζε τις παλαιότερες γενιές και δημιουργούσε ανησυχία για την πορεία της νεότερης γενιάς και για τη δυνατότητα ανταπόκρισής της στις προκλήσεις της ζωής.

Ως ενήλικες μας ανησυχεί το καινούριο και το διαφορετικό από αυτό που γνωρίζουμε ως έκφραση και που πιθανό δεν κατανοούμε με τον ίδιο τρόπο που το κατανοούν οι νεότεροι. Είναι σημαντικό λοιπόν ως ενήλικες και γονείς να θέτουμε ερωτήματα στον εαυτό μας ώστε να προσδιορίσουμε τι ακριβώς μας ανησυχεί και γιατί, και να αντιληφθούμε πιθανούς περιορισμούς στο πλαίσιο της κατανόησής μας για την ανάγκη έκφρασης των εφήβων.

Θα σας προτείνω απλούς και πρακτικούς τρόπους προσέγγισης του θέματος:

Εφηβικά πρότυπα: Πόσο χρειάζεται να μας ανησυχούν;

Συντάχθηκε απο τον/την Άννα Ειρήνη
Τρίτη, 17 Δεκέμβριος 2019 21:52 -

Προσπαθήστε να μπείτε στον κόσμο του παιδιού σας και να κατανοήσετε τη γοητεία που του ασκούν συγκεκριμένα πρόσωπα. Για να μπορέσετε πραγματικά να προσεγγίσετε τον κόσμο του παιδιού σας, απαραίτητη προϋπόθεση είναι φυσικά να είστε αρκετά ευέλικτοι

ώστε να αφήσετε στην άκρη την επικριτική διάθεση. Αν η στάση σας είναι επικριτική και εκφράζει απόρριψη, ο έφηβος δε θα είναι ανοιχτός στην προσέγγισή σας. Οι έφηβοι θέλουν να τους αναγνωρίζουμε τη δυνατότητά τους για προσωπική κρίση και να τους αφήνουμε περιθώριο στην πρωτοβουλία για τη διαμόρφωση ενός κόσμου που να έχει τη δική τους σφραγίδα. Αν αισθανθούν απόρριψη από πλευράς μας, το πιθανότερο είναι να αντιδράσουν με θυμό και να κλείσουν την πρόσβασή μας στον κόσμο τους. Είναι αυτονόητο ότι χωρίς πρόσβαση στον κόσμο του εφήβου δεν μπορούμε να τον υποστηρίξουμε και να τον κατευθύνουμε, αν χρειαστεί, να αντιμετωπίσει κάποια πρόκληση.

Δεν κατακρίνουμε τον έφηβο για τις επιλογές του. Προσφέρουμε την άνευ όρων αποδοχή μας και μέσα από την καλλιέργεια ανοιχτού κλίματος επικοινωνίας συζητάμε για τα πρότυπα που έχει το παιδί μας και για τους λόγους που αυτά του είναι σημαντικά.

Τι αποτελεί αντικείμενο θαυμασμού για το παιδί σας;

Τι είναι αυτό που το γοητεύει στη ζωή των προσώπων που λειτουργούν ως πρότυπα; Πώς επηρεάζουν οι επιλογές των προτύπων του τις δικές του επιλογές; Πώς επηρεάζουν τη στάση του για τη ζωή και τα όνειρά του για το μέλλον;

Αν καλλιεργήσετε ένα κλίμα αποδοχής και αμοιβαίας εμπιστοσύνης, θα διευκολύνετε το παιδί σας να σας ανοιχτεί και να σας εκμυστηρευτεί διαφορετικές πτυχές των επιλογών του. Για παράδειγμα, οι έφηβοι συχνά προβληματίζονται για ακραίες συμπεριφορές και εκδηλώσεις των ειδώλων τους που προβάλλονται από τα μέσα ενημέρωσης. Δώστε τους την ευκαιρία να σας εκφράσουν τους προβληματισμούς τους και καθοδηγήστε τους στην εξάσκηση της κριτικής τους σκέψης. Αφήστε τους να αποφασίσουν οι ίδιοι ποιες πλευρές των προσώπων που θαυμάζουν τους ασκούν γοητεία και γιατί, και ποιες πλευρές τους προβληματίζουν. Δεν μπορεί κανείς να αναγκάσει έναν/μία έφηβο να αλλάξει τα πρότυπα που θαυμάζει. Μπορεί όμως μέσα από ειλικρινή και ανοιχτή συζήτηση και διακριτική καθοδήγηση να τον ενθαρρύνει να σκέφτεται ανεξάρτητα, να διαφοροποιείται από μαζικές τάσεις στη μόδα και την ευρύτερη κουλτούρα, να κρίνει και να επιλέγει τι εκφράζει τον ίδιο, να προστατεύεται και να λέει όχι όποτε χρειάζεται. Μπορεί κάποια από τα πρότυπα των εφήβων να έχουν αντιφατικές πλευρές.

Είναι ο δικός μας ρόλος ως ενήλικες να ευαισθητοποιήσουμε τους εφήβους ώστε να αντιλαμβάνονται αυτού του είδους τις αντιφάσεις, που είναι παρούσες και σε άλλες πλευρές της ζωής, και να ανταποκρίνονται σε αυτές με τρόπους που να προάγουν την ψυχοσυναισθηματική τους υγεία και την προσωπική τους ακεραιότητα. Θυμηθείτε ότι ο έφηβος που διαθέτει κριτική ικανότητα δεν θα μιμηθεί πρότυπα που θα τον θέσουν σε πρακτικό ή συναισθηματικό κίνδυνο, όσο και αν αυτά προβάλλονται από την ευρύτερη

Εφηβικά πρότυπα: Πόσο χρειάζεται να μας ανησυχούν;

Συντάχθηκε απο τον/την Άννα Ειρήνη
Τρίτη, 17 Δεκέμβριος 2019 21:52 -

κουλτούρα.

Προσδιορίστε λοιπόν με ακρίβεια τις ανησυχίες σας και εκθέστε τις στον/στην έφηβο. Διαχωρίστε τις πλευρές της ζωής του ατόμου που θαυμάζει το παιδί σας και ενθαρρύνετέ το να εντοπίσει τις πλευρές που πιθανό να μην είναι άξιες θαυμασμού. Για παράδειγμα, αν ο τραγουδιστής που θαυμάζει, χρησιμοποιεί υβριστική γλώσσα, μπορείτε να συζητήσετε με τον έφηβο αν αυτό τον εκφράζει ή όχι και να επισημάνετε ότι μπορεί κανείς να εκφράζει τη διαφοροποίησή του και να διεκδικεί χωρίς να γίνεται υβριστικός ή προσβλητικός. Αν μέσα από την προβολή του μοντέλου ή της ηθοποιού που θαυμάζει το παιδί σας, ενθαρρύνονται μη υγιή πρότυπα για την σωματική εικόνα, επισημάνετε αυτό το γεγονός και καθοδηγήστε τον/την έφηβο να εκτιμήσει τον συνδυασμό των παραγόντων που προωθούν τέτοιου είδους πρότυπα και να καθορίσει τη δική του/της στάση.

Ο ρόλος σας είναι να προβάλλετε εναλλακτικά πρότυπα που να ανταποκρίνονται στις αξίες της οικογένειάς σας για τη ζωή.

Μπορείτε να στρέψετε τον/την έφηβο στην γνωριμία με άτομα που δεν προβάλλονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αλλά που προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο μέσα από τη στάση και το έργο τους. Ενθαρρύνετε τον/την έφηβο να γνωρίσει λογοτέχνες και στοχαστές από διάφορα πεδία των φυσικών και κοινωνικών επιστημών, άτομα και ομάδες που πρωτοστατούν στους αγώνες για κοινωνική ισότητα και διεκδικούν δικαιώματα για τις ασθενέστερες ομάδες, άτομα από τον χώρο των κοινωνικών δικαιωμάτων, του φεμινιστικού και περιβαλλοντικού κινήματος, εικαστικούς καλλιτέχνες, σκηνοθέτες, εκπροσώπους του Τύπου. Τα παραδείγματα είναι αναρίθμητα και οι ευκαιρίες για συζήτηση επίσης.

Θυμηθείτε ότι οι απαγορεύσεις δεν λειτουργούν. Αν ο έφηβος σας αισθάνεται ως σύμμαχο και όχι ως κριτή, τότε θα είναι πρόθυμος να ακούσει τους προβληματισμούς σας και να τους λάβει υπόψη του. Μόνο αν η σχέση σας είναι θετική, ο έφηβος θα εσωτερικεύσει το σύστημα των οικογενειακών αξιών. Στην περίπτωση που η σχέση σας χαρακτηρίζεται από ανταγωνισμό δυνάμεων, ο έφηβος θα απορρίψει τις αξίες που ενστερνίζεται η οικογένεια και θα βρεθεί εκτεθειμένος σε έναν κόσμο αξιών που δεν προάγουν την ατομική και κοινωνική ακεραιότητα.

<https://efiveia.gr/>